

Editorial

Af Erik Johnsen

Dette nummer af *Ledelse & Erhvervsøkonomi* er kaldt *Erhvervsøkonomiske spydspidser*.

Dette er ikke et tema, der samler en række aspekter. Men det er en række aspekter, der danner et varieret billede i dansk erhvervsøkonomisk og ledelsesmæssig forskning.

Traditionen tro trykker vi meget gerne professores tiltrædelsesforelæsning og giver herved mulighed for, at den nye profet kan cementere sin base og forme et program.

Professor *Peter Maskell* beskæftiger sig med industriel dynamik og regional inert. Eller måske også det omvendte: regional dynamik og industriel inert. Idet konklusionen af hans studier er, at virksomhedens overlevelse og udvikling synes at spille ubrydelig sammen med kompetenceudviklinger eller udvikling af specialiseringsgrad i regionale strukturer og relationer.

Man kunne egentlig have stillet spørgsmålet om en nødvendig – men ikke tilstrækkelig – forudsætning for en virksomheds løbende udvikling er en parallel udvikling i de nære geografiske omgivelser.

Maskell peger på to modstridende udviklingskræfter, de agglomerative kræfter og degglomerative. De første er de vel-

kendte stordriftsfordele, arbejdsmarkedsfordele, infrastrukturelle fordele, informationsudveksling og holdnings- og videnskabsmæssige fordele.

De deglomerative kræfter er eksempelvis forbedringer i transport- og kommunikationssystemer, opløsning af handelsbarrierer og liberalisering af finanssystemer. Hans studier viser, at den fremherskende deglomerative tendens er ved at blive afløst af en agglomerativ.

Som mål for disse udviklingskræfter er udviklet den såkaldte GINI-koefficient, som er et udtryk for hvor agglomereret en branche er, og hvor branchespecialiseret den enkelte kommune er. Beregning af GINI-koefficienter viser, at der i Danmark vel har fundet en industrispredning sted i de sidste 20 år, men at den geografiske fordeling heraf fortsat er meget skæv. Der er en klar tendens til, at nye virksomheder i en branche som hovedregel placerer sig i områder, der i forvejen er præget af den pågældende branche, og derved reproducerer nyetablerede virksomheder den bestående industristruktur. Den industrielle profil i en region »nedarves« så at sige fra den ene generation af virksomheder til den næste.

Det ligger – naturligvis – i at når en virksomhed producerer en iværksætter vil denne normalt starte i det for ham velkendte miljø. Som i øvrigt også har de faciliteter, der skal bruges for at komme videre.

Maskell viser i øvrigt, at især små og mellemstore virksomheder kan forbedre deres udvikling gennem branche agglomering. Og denne vil meget ofte ske også geografisk. Og dette uanset den øgede internationalisering som formentlig kræver

en relativ fast lokal forankring.

En klassisk erhvervsøkonomisk opgave består i at finde den optimale beliggenhed for en virksomhed. Denne opgave er måske blevet lettere at løse ved at inddrage parametrene industriel dynamik og regional inert.

Preben Melanders artikel, Økonomistyringens dilemmaer og drivkræfter – fra økonomisk beslutningslogik til politisk multicentreret kamparena er dels en konceptuel analyse af økonomistyringens begrebsdannelse og dels er det formulering af en række problemstillinger baseret på empiriske observationer i offentlige virksomheder.

Som titlen antyder, er der tale om komplicerede spørgsmål. Økonomistyring er jo egentlig en såkaldt rationel proces, der sigter mod at udnytte de knappe faktorer bedst muligt. Man finder så, at der i praksis er tale om forskellige rationaliteter, forskellige opfattelser af ressourceknaphed og forskellige opfattelser af, hvordan ressourcerne skal udnyttes.

Melander ser derfor på økonomistyringens logik og værdisystem på tre niveauer, samfundsniveau, organisatorisk niveau og aktør niveau. En analyse af økonomistyringspraksis i 96 statslige institutioner viser, at den måde, økonomistyring gennemføres på, er centralistisk, finansiel og forholdsvis produktionsfjern. I modsætning til de intentioner, man har haft med at indføre økonomistyring.

Han peger på, at det samfundsmæssige krav om bedre økonomistyring ikke nødvendigvis medfører bedre »resultater«, men at den øgede styringsindsats tenderer mod at forøge den traditionelle kontrol, skabe flere administrative systemer, flere rapporter, etc.

Paradoksalt nok at indførelse af økonomistyring medfører det stik modsatte af de gode intentioner. Praksis er afhængig af den lokale kultur og så omgivelsernes pres. Men uanset hvorledes man klassificerer tingene vil der både på samfundsniveau, organisationsniveau og individniveau være dilemmaer af paradoksal natur.

Melander giver i sin fremstilling et bud på, hvorledes disse fænomener kan erkendes. Og det er måske den første forudsætning for at komme frem til løsningsforslag.

Jon Sundbo behandler *Tre grundopfattelser i innovationsteorien*. Baseret på et stort litterært arbejde klassificerer Sundbo innovationsteoriene i tre: entreprenørteorien, den teknologiske økonomiske teori og den strategiske innovationsteori.

Førstnævnte lægger hovedvægten på den iværksættende enkeltperson som forklaringselement for samfundets vækst. Den anden ser på teknologiudviklingen som vækstskaber. Og den tredje, som Sundbo kalder den strategiske innovationsteori lægger vægt på at se mulighederne for vækst i et indgående kendskab til behovsudviklingen og markedsmulighederne.

Der er tale om tre rendyrkede »verdensopfattelser«, som i det praktiske innovationstilfælde formentlig må kombineres med andre innovative tiltag. Et grundlæggende problem er nok stadig skismaet mellem at forklare de samfundsmæssige innovative bølger og så finde frem, hvad der determinerer det innovative miljø i og omkring virksomheden. Og i og omkring det enkelte menneske.

Svend Ole Madsen foretager i sin artikel *Strategiperspektiver* en analyse af en konkret virksomheds strategiudformning ud fra en ressourcebaseret synsvinkel. Han har valgt at basere sig på Grants referenceramme, som arbejder med finansielle, fysiske, menneskelige, teknologiske, omdømmemæssige og organisatoriske ressourcer. En virksomhed i køl-fryse-møbelbranchen beskrives i denne terminologi og forfatteren konkluderer, at det ressourcebaserede syn på virksomheden er velegnet til at forklare forskelle i de enkelte virksomheders konkurrenceevne inden for samme branche.

Lars Bonderup Bjørn og *Per Nikolaj D. Bukk* har kaldt deres indlæg: »Når ledelsesfloskler får indhold«.

Titlen dækker over den opfattelse, at en række slagordsagtige pseudo-nydannelser alligevel kan anvendes med fornuft i virksomheden, idet de giver anledning til at lege samme leg på en ny måde.

Logistik kunne være et slagord, al den stund, der er mange forskellige opfattelser af, hvad logistikfunktionen indebærer. På den anden side synes det ret klart, at logistikfunktionen i den enkelte virksomhed kan defineres og fastlægges forholdsvis entydigt.

Forfatterne har undersøgt logistik anvendelsen i seks østjyske virksomheder.

Der foreligger ikke information om observationsobjekterne har overlevet. Men da der heller ikke er meddelelser om det modsatte, må man regne med, at de lever i bedste velgående.